

Jubel och dystra miner efter HD-domen

Renägarna jublade efter domen i Högsta domstolen som säger att de av hävd får låta sina renar vinterbeta i Nordmaling. Hos de förlorande 104 markägarna är minerna dystrare.

Det har gått drygt en vecka sedan domen om vinterbetet i Nordmaling. HD slog fast att samebyarna får ha sina renar även i Nordmaling. Renägarna ser nu en ljus framtid för sin näring.

Hemma hos Mikael Hägglund i Sunnansjö, en av de 104 markägarna, är det bistrare:

– Det känns tragiskt. Inte bara för oss utan för skogsbruk och jordbruk i hela Norrland. Troligen kommer renägarna att flytta fram sina positioner även på annat håll. Och hur går det med grundproblemet, hur vi ska få ersättning för skador på ungdom och mark?

Mikael Hägglund

Förhandlingar i fyra år

Redan för några år sedan startades ett projekt för att kunna nå fram till en reglering av skador där både länsstyrelsen och Skogsstyrelsen är inblandade, samt markägare och renägare.

– Under de senaste fyra åren när

RISK FÖR PLANTGNAG. När en flock renar kommer med lastbil till en tallfyringring finns det risk för skador på plantorna.

FOTO: ROLF SEGERSTEDT

domstolsförhandlingarna har pågått har vi inte haft några renar här, så modellen är inte testad. Vi får hoppas att vi nu kan komma framåt i detta om det skulle bli nya skador. Jag är orolig

för att domen kommer att minska våra möjligheter.

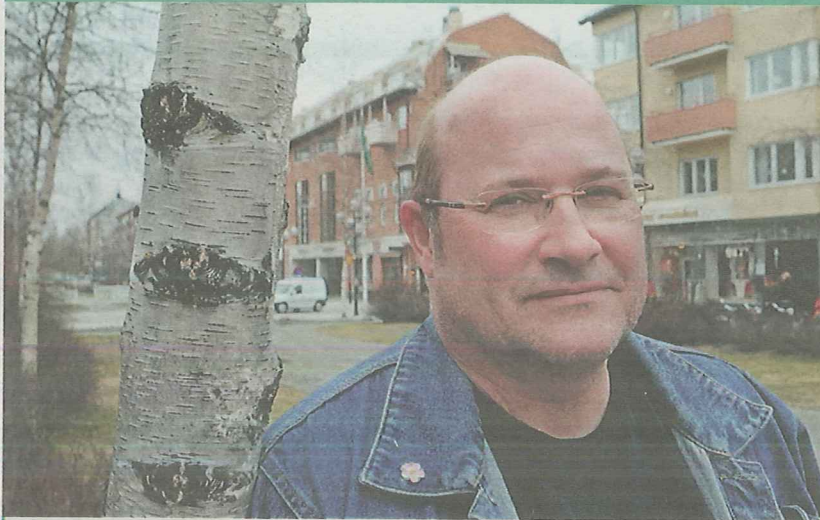
Mikael Hägglund ångrar ändå inte att man fullföljde sina krav, men ser inga möjligheter att komma vidare.

– Vi är ju ingen ursprungsbefolkning så vi är inte lika inför lagen, konstaterar han.

Rolf Segerstedt 090-12 20 91
rolf.segerstedt@lrfmedia.lrf.se

ANALYS

Domen i Nordmalingsmålet från Högsta domstolen innebär en klar förstärkning av renbetesrätten. Det skriver författaren SVANTE ISAKSSON i en sammanfattande analys av domen.

Författaren och journalisten Svante Isaksson, Umeå, har under många år granskat konflikterna mellan renägare och staten, bland annat i böckerna "När staten stal marken" och "Ingen frid i fjällen". FOTO: ROLF SEGERSTEDT

"Samebyarna fick mer än de bad om"

Det torde vara svårt för fastighetsägare att i framtiden hävda sig gentemot samebyarna. Fastighetsägarnas rätt inskränks både jämfört med exempelvis domen i Härjedalen och med andra fastighetsägares rätt i andra delar av landet. Beviskraven har sänkts genom att begreppet "urminnes hävd" tas bort och ersätts med "sedvanerätt" som tolkas vidare och mer välvilligt än tidigare till samebyarnas fördel.

Nytt är också att när en sedvanerätt väl anses ha uppstått kommer den i praktiken att bestå för all framtid.

En annan nyhet är att domen talar om att renbetesrätt kan nyetableras. Det finns därmed en (i varje fall teoretisk) möjlighet för rennäringen att expandera ytterligare längre söderut i landet. Fastighetsägare som inte vill ha renar på sina marker där sedvanerätt ännu inte etablerats, måste därmed vara mycket tydliga med att:

- De inte accepterar renbete.
- Noggrant dokumentera varje fall av intrång.
- Protestera om så ändå sker.
- Spara protesterna i minst 90 år och helst i evighet.

I princip måste skog där renbete inte förekommer i dag bevakas i all framtid om skogsägaren inte vill ha renar i sina planteringar.

En viktig fråga framgent blir hur skadestånd och ersättningar för renskador ska regleras. Fältet är öppet för tolkningar av begrepp i domen som "ohämmand expansion", "olägenheter" och "större omfattning" vilket kan skapa nya problem om det vill sig illa.

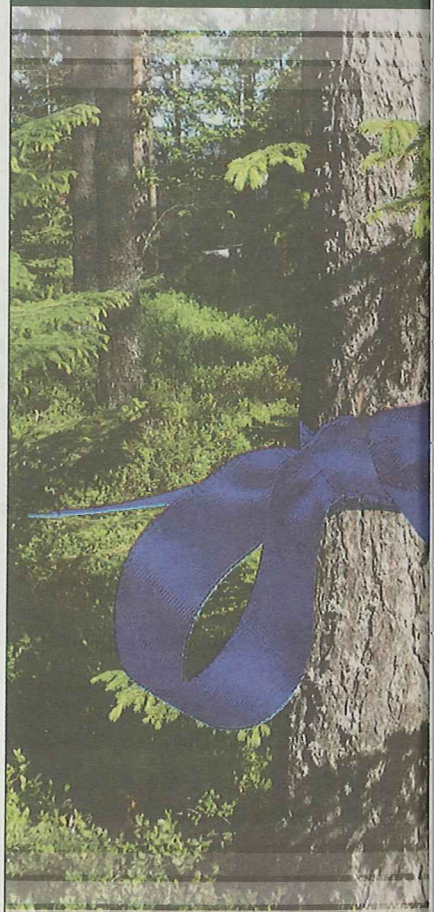
Det finns således en risk att HD-domen förstärker den näringskonflikt som finns genom att den så tydligt stärker den ena partens rätt. Det är också det som är domstolarnas dilemma: De måste utse en vinnare och en förlorare, ungefär som i en hockeymatch med sudden death.

Något slags oavgjort resultat där parterna får en poäng var finns inte. Man brukar i andra sammanhang säga att en bra lösning är den som på ett någorlunda godtagbart sätt tillfredsställer båda parter behov och önsknings. Så sker inte nu.

Som läget är nu avgörs gällande rätt av en handfull jurister som inte ens kan skipa en helt verklighetsförankrad rätt eftersom de också är bakbundna av en dåligt fungerande och omodern lagstiftning. Därtill har de möjlighet att väga in politiska hänsyn i domarna, vilket man kan utläsa av domen. Det mesta tolkades denna gång välvilligt till samebyarnas fördel som egentligen fick mycket mer än de bad om. Även det kommer antagligen att skapa debatt.

Bransch på plats 16–18 juni 2011 Sveriges v skogsmäss

I samarbete med
Maskinleverantörerna

3. Rättsfallen: Likheter och skillnader mellan dessa: skillnaden är att vid stöld är det mer flexibla beaktanden än vid snatteribrottet, som måste ske i en butik (vilket är mindre integritetskränkande) samt att beloppet är avgörande. Vid stöld beaktar man kränkningen av offret samt övriga omständigheter, vid grov stöld.

Vi anser att det är korrekt att man ser allvarligt på den integritetskränkning som ett offer för stöld i eget hem utsätts för och att det är en avsevärd skillnad i en sådan upplevelse och att någon snattar ett tuggummipaket i en butik. Det är inte integritetskränkande på samma sätt och lagstiftaren gör rätt i att se offrets kränkning som en starkt försvärande omständighet.

Signalvägen
info@noli

Så sker inte nu.
Som läget är nu avgörs gällande rätt av en handfull jurister som inte ens kan skapa en helt verklighetsförankrad rätt eftersom de också är bakbundna av en dåligt fungerande och omodern lagstiftning. Därtill har de möjlighet att väga in politiska hänsyn i domarna, vilket man kan utläsa av domen. Det mesta tolkades denna gång välvilligt till samdebattarernas fördel som egentligen fick mycket mer än de bad om. Även det kommer antagligen att skapa debatt.

LRF Skogsägarna: Grundproblemet kvarstår

ännu inte etablerats, måste därmed vara mycket tydliga med att:
De inte accepterar renbetes.
Noggrant dokumentera varje fall av intrång.
Protestera om så ändå sker.
Spara protesterna i minst 90 år och helst i evighet.
I princip måste skog där renbete inte förekommer i dag bevakas i all framtid om skogsägaren inte vill ha renar i sina planteringar.

■ **Normallingsdomen har ingen större betydelse för skogsägarkollektivet.** Grundproblemet kvarstår så länge renbete inte finns någon varaktig juridisk lösning på problemet med renbeteskadorna i skogslandet, menar LRF Skogsägarna i skogslandet vidare.
- Vi hoppas på att regeringen ändrar sig och ställer upp på våra och samernas gemensamma samverkansprojekt med lite pengar. Det handlar bara om några miljoner.